

KAHRAMANMARAŞ DEPREMİ

Jeofizikçilerin belirttiği gibi Anadolu yarımadası, yarım adayı boydan boya geçen fay kırıkları nedeniyle, deprem olasılığı yüksek bir alanı belirliyor. Haritaya daha geniş bir açıdan baktığımızda Güney Doğu Asya bölgesi, dünyada depremlere en açık bölgelerden biri olarak gözüküyor.

Prof. Dr. Hasan Köni

Depremlerin oluşumunun nedeni, yerkürenin üst tabakasının üst üste binmiş katmanlardan oluşması. Bu katmanlar ağır bir biçimde hareket ediyor, birbirinin üstüne kayıyor ve birbirine tosluyorlar. Bu toslayan parçalara tektonik tabakalar deniyor. Bu tabakaların uç kısımları tabakaların sınırlarını belirliyor. Depremler bu tabakaların birinin, diğerin üstüne binerek kaymasından oluşuyor. Bu kaymanın olduğu yere kırık adı veriliyor. Yeryüzünde bu kaymanın başladığı yere etki alanı merkezi, onun tam olarak üstündeki alana ise deprem merkezi deniliyor. Bu tabakaların ucu sertleşmiş oluyor ve tabakalar kayarken diğer tabakaya çarpıyor. Bloklar birbirini itip ayrışırken ortaya çıkan enerji kırığın yukarı kısmında her yöne doğru yıkıcı dalgalar yayıyor. Toprak bu dalgalara göre hareket edince deprem oluyor. Yayılan dalgaların gücü depremin şiddet ve büyüklüğünü belirliyor.

Depremin bir doğa olayı olduğu biliniyor. Bugün yapılan bilimsel araştırmalarla dünyadaki deprem bölgeleri, fayların durumu ve tahmini hareketlenme süreleri çok yakın bir biçimde tahmin edilebiliyor. Deprem konusunda bu kadar bilgi birikimi varken sürekli deprem olaylarında insan kayıplarının nedeni üzerinde durmak gerekiyor. Bazı bilim adamları, doğal felaket diye bir şey olmadığını ve doğa felaketlerinin aslında sosyal ve siyasal bir fenomen olduğunu söylüyorlar. Amerika'da 2006 yılındaki Katrina kasırgasının yaptığı yıkımı izleyenler, felaketin yoksulluk, fakirlik, kırılgan kamu hizmetleri ve Amerika'da ırk ayrımcılığı gibi

1 İstanbul Kültür Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı, TESAM Yüksek İstişare Heyeti Başkanı.

nedenlere dayandığını belirtiyorlar. Yoksulların, önceki deneyimler sonucu hasarlı bölgelere bu bölgeler ucuz olduğu için yerleşmeleri, buralara gerekli kamu hizmetlerinin zamanında örgütlenmemiş olması hasarın büyüklüğünü arttıran nedenlerin başında geliyor.

Ülkelerin artan nüfusu ve özellikle az ve orta gelirli ülke halklarının nispeten yeni ve ucuz arsalar üstüne inşa edilmiş ve denetimleri yolsuzluklar nedeniyle yapılmamış ya da yapılamayan alanlar üzerindeki konutlarda iskan edilmeleri, deprem kayıplarında en önemli unsurunu ön çıkarmaktadır. Artan nüfusun yanında Suriye ve Ukrayna-Rusya savaşı nedeniyle Türkiye'ye gelen göçmenlerin iade ve ibade sorunları yanında yerleştikleri alanlar, son depremde kayıpların artmasına neden olmuştur. Deprem olan bölgemizde, özellikle Hatay ve çevresinde 1.7 milyon Suriyeli göçmen ve 60.000 Filistinli göçmenin yaşadığı ve 6.5 milyon kişinin ülke içinde yer değiştirdiği, yabancı basın tarafından bildirilmektedir.

Türkiye vatandaşlarının sorunlarının yanında bu kitleleri de taşımak zorunda kalmıştır. Maraş'ta ve Hatay'da evsiz kalan Türkler Suriyelilerin sığınmacı kamplarındaki çadırlarına yerleştirilmişlerdir. Türk vatandaşı olup depreme maruz kalanlar da yaşadıkları yerden bu kamplara dönmek zorunda kalmışlardır. Türk yetkililer deprem nedeniyle Suriye'den yeni göçmen alamayacaklarını bildirmişlerdir.

Örgütlenme ve olaylara hazırlıksız yakalanma bozuklukların yarattığı kaotik ortam, ülkemizde depremin yarattığı acı ve kayıpların artmasına neden olmuştur. İnşaatla kalkınma politikamızın denimsiz olması kayıpların artmasındaki bir

"Deprem konusunda bu kadar bilgi birikimi varken sürekli deprem olaylarında insan kayıplarının nedeni üzerinde durmak gerekiyor."

başka nedendir. Karar verme sistematığının tek elde toplanması hızlı bir biçimde olaylara etkin müdahale edilmesini önlemiş görülmektedir.

Uluslararası alanda yapılan yardım çağrılarında hemen hemen bütün ülkelerin cevap vermesi ve yapılan yardımlar, verilen destekler göz yaşartıcı olmuştur. Kırgızistan gelen heyet başkanının bizim desteğimiz daha değişik, biz aynı soydanız demesi gönülleri gururlandırmıştır. Yardımların bazı güven sorunları nedeniyle sivil toplum örgütlerinin eliyle yapılması veya güvenilen kurumlara kaydırılması

dikkati çekmiştir. Türk halkının dayanışma için gösterdiği çaba takdir edilecek konuların başında gelmiştir. Örneğin evlerde toplanan apartman sakini hanımların, eşini dostunu arayarak "yardım toplayalım ve deprem bölgesine eriştirelim" çabaları, hatta bunu da başarmaları, Türk toplumun kırılğan bir toplum olmadığı ve siyaset dışında güçlü bir dayanışma kültürüne sahip olduğunu göstermesi bakımından takdire şayandır.

Türkiye'nin bu felaketi atlatıp yaralarını en kısa sürede saracağına inancımız tamdır.